

בתי המשפט

3182/02, 003180/02 א		בית משפט השלום כפר-סבא	
08/12/2002	תאריך:	כב' השופטת ניצה מימון-שעשוע	בפני:

בעניין:	אופקים תיירות ונסיעות בע"מ
התובעת	ע"י ב"כ עו"ד ספורטה
	נ ג ד
הנתבע	דוד רגב
	ע"י ב"כ עו"ד ברנדויין

פסק דין

התובעת הינה חברה העוסקת במכירה ושיווק של שירותי תיירות.

אין מחלוקת, כי בחודש אוקטובר 2000 סיפקה התובעת, ע"פ הזמנת חב' ריוורטון בע"מ (להלן: **החברה**) שירותי תיירות לחברה ולנוסעים מטעמה, כמפורט להלן:

בת"א 3180/02 – סיפקה שלושה כרטיסי טיסה ל**פרנקפורט** וחזרה, אחד מהם ע"ש הנתבע, בין התאריכים 30.10.00 – 2.11.00, וכן תשלום עבור מיסי נמל.

בת"א 3182/02 – סיפקה לנתבע ולאשתו שני כרטיסי טיסה ל**לונדון** וחזרה, בין התאריכים 11.10.00 – 4.10.00, וכן לינה בבית מלון והעברות.

יצוין כי כנגד החברה ניתן פס"ד בהעדר הגנה בשני התיקים, ואילו עם הנתבעים 2 ו-4 בת"א 3180/02 נחתמו הסכמי פשרה. גם עלות שירותי התיירות שסופק לאשתו של הנתבע בת"א 3182/02 שולמה בסופו של דבר על ידו, כך שנותר חוב לתובעת רק בגין השירותים שהוזמנו עבור הנתבע.

מחיר שירותי התיירות שסופקו לנתבע, בגין הנסיעה לפרנקפורט, עמד על 1,086.7 דולר, ובגין הנסיעה ללונדון – על 1,880.37 דולר, ובסה"כ 2,967 דולר השווים ל-14,835 ש"ח במועד הגשת התביעות. עלות השירותים ועצם קבלתם אינם שנויים במחלוקת.

לטענת התובעת, מדובר בנסיעות פרטיות של הנתבע, ולא בנסיעות אליהן נשלח כשכיר מטעם החברה. גם אם הנתבע לא הזמין את השירותים מהתובעת, ולא התחייב לשלם, אך בפועל קיבל את כל השירותים, יש לחייבו בסכום החוב, מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט ובהתאם לפסיקה.

לעניין הנסיעה ללונדון, הצהירה גב' עמרמי, מנהלת סניף כ"ס של התובעת, כי באותם תאריכים סיפקה התובעת לעובדים נוספים של החברה כרטיסי טיסה ולינה באותו מלון, יחד עם בני משפחה נלווים: למר דן מויאל ולבתו הקטינה מעין, ולמר אמיר חיים שגב ולבתו הקטינה מורן. לדבריה, בתחילה הוזמנו חדרים במלון שלושה כוכבים, אך מאוחר יותר כשהובהר לה מפי מזכירת החברה ומפי מר שגב כי הנסיעה היא נסיעה פרטית לחופשה, נתבקשה לשנות את המלון למלון ברמה גבוהה יותר, וכך עשתה.

לטענת הנתבע, בתקופה הרלוונטית שימש כעובד שכיר בחברה. לטענתו, מעולם לא היה מנהל ו/או בעל זכות חתימה בחברה.

בתחילת חודש אוקטובר 2000 נשלח ע"י החברה, כנציג מטעמה, לכנס של חברת "וולה" בלונדון. לטענתו, ביקשה אשתו רונית להצטרף אליו לנסיעתו זו, לפיכך פנה למנהלי החברה וביקש כי יוזמן כרטיס טיסה גם עבורה, ובמקום חדר יחיד יוזמן חדר זוגי. לטענת הנתבע, הזמנת השירותים נעשתה אך ורק ע"י החברה, היא זו שהתחייבה לשלם עבור ההזמנה ועל שמה בלבד הונפקו החשבונית ופירוט הטיסות. לטענתו, ההתחשבות בדבר כרטיס הטיסה של אשתו, נעשתה אך ורק בינו לבין החברה, ומיד כשנדע לו על קיומו של החוב, הוא דאג לתשלום מלוא החלק בהזמנה המיוחס לאשתו, לרבות כרטיס הטיסה, העברות וההפרש שבין עלות חדר ליחיד לעלות חדר זוגי.

בסוף חודש אוקטובר 2000 הוזמנה החברה להשתתף במפגש עבודה עם הנהלת חברת "וולה" בגרמניה. לאור כך, החליטה החברה לשלוח 3 נציגים לכנס, ובין היתר את הנתבע. לצורך הזמנת הטיסות לפרנקפורט, התקשרה החברה עם התובעת. הזמנת השירותים נעשתה ע"י החברה בלבד, היא זו שהתחייבה לשלם עבור ההזמנה – ועל שמה בלבד הונפקו החשבונית ופירוט הטיסות.

לטענת הנתבע, מעולם לא נעשתה כל התקשרות ישירה בינו לבין התובעת, הוא לא התחייב כלפיה ואין עליו כל חובה לתשלום החוב. כרטיסי הטיסה הונפקו על שמו, בשל הצורך הטכני להוציאם על שם הנוסע בפועל. לא קיימת אפשרות להוציא את כרטיס הטיסה על שם החברה.

הנתבע זימן כעד מטעמו את מר יהודה בראון, אשר משמש ושימש בתקופה הרלוונטית כמנכ"ל חברת אינטרקוסמא בע"מ, שהינה הנציגה הרשמית בישראל של חברת "וולה" הגרמנית. לדבריו, במהלך שנת 2000 ניהלה "וולה" מו"מ עסקי עם החברה. בתחילת חודש אוקטובר 2000 שלחה החברה שלושה נציגים, ביניהם הנתבע, לכנס של "וולה" בלונדון. בסוף חודש אוקטובר 2000, ובמסגרת המו"מ העסקי בין שתי החברות, שלחה החברה שלושה נציגים, ביניהם הנתבע, למפגש עבודה עם חברת "וולה", אשר התקיים בגרמניה.

בתצהירו טען, כי כמנכ"ל אינטרקוסמא הכיר מקרוב את פעילותה של החברה, וככל הידוע לו הנתבע לא היה מנהל ו/או בעל זכויות חתימה בה. כשנשאל בחקירתו הנגדית, מה כן היה תפקידו של הנתבע בחברה, לא ידע להגדירו, הגם שציין כי הנתבע הוא שערך את המצגת בפני הנוכחים במפגש בגרמניה. הוא ציין, כי החברה היתה חברה קטנה ו"היו שם שלושה אנשים שהוליכו את הכל", אמיר שגב, יאיר נפשי שהיה עוזרו, והנתבע ש"עשה את העבודה" ועסק בפיתוח העסקי.

גם הנתבע, בדומה למר בראון, לא ציין בתצהירו איזה תפקיד כן היה לו בחברה. לאחר שנשאל בחקירתו הנגדית על כך, טען כי תפקידו היה טכני, פיתוח תוכנה (יצוין), כי עיסוקה המוצהר של החברה היה פיתוח ושיווק טכנולוגיות בתחום השיער). הנתבע גם העלים בתצהירו את העובדה, כי היה בעל מניות בחברה. משהוצג לנתבע תדפיס רשם החברות, (שהוגש עם הבקשה למתן פס"ד נגד החברה בהעדר הגנה), הודה הנתבע כי אחת משלושת בעלי המניות הרשומים בחברה הינה חברה בשליטתו, ד.ר. רגב בע"מ, שהוקמה לצורך הרישום כבעל מניות בחברה. הנתבע טען כי אחזקותיו לא עלו על 16% אך לא הציג כל מסמך בעניין זה.

הנתבע לא הציג כל מסמכים שיראו כי מעמדו בחברה היה של עובד שכיר ולא של מנהל או בעל זכות חתימה, ואך הציג בסיכומיו (בהסכמה) מכתב פיטורין אשר נכתב אליו ע"י אמיר שגב בפברואר 2001. מנוסחו המתלהם של המכתב דן עולה הרושם, כי מדובר בסכסוך מר בין שותפים או בעלי מניות, ולא בפיטורי עובד בחברה. ואכן, הנתבע טען כי לא ביקש מה"ה שגב ונפשי אישור לכך שהיה רק עובד שכיר בחברה, וכי נסע לחו"ל מטעמה ועבורה, בשל מערכת יחסים עויינת שנוצרה בינו לבינם, עובר לעזיבתו.

התרשמתי, כי הנתבע לא אמר את כל האמת על מעמדו ותפקידו בחברה, וכי הלכה למעשה היתה זו חברת start-up שבה היו שלושה יזמים בעלי מניות – שגב (באמצעות חברה בשליטתו), נפשי (כנ"ל) והנתבע (כנ"ל). באשר התוכנה היתה המוצר היחיד של החברה, תפקידו של הנתבע היה מרכזי וכדבריו, לאחר שעזב לא היתה החברה יכולה להמשיך ולתפקד. גם העובדה, שהנאשם לא משך, לדבריו, לפחות בחלק מהתקופה, משכורות מהחברה –

מלמדת על שותפות עסקית של מספר יזמים, שהשקיעו בה מכספם ומיגיעתם; שותפות שהולבשה לבוש משפטי של חברה, כשלנתבע חלק פעיל ומרכזי בניהול המיזם המשותף. זאת, בין אם נרשם פורמלית כמנהל, ובין אם לאו.

מדובר בחברה שנכון למועד הזמנת שירותי התיירות היתה פעילה שנה אחת בלבד, ומדברי הנתבע עולה כי לא היו לה לקוחות או מקורות הכנסה שוטפים פרט ל"וולה" הגרמנית, שהשקיעה בשלב כלשהו סכום מסויים באמצעות נציגתה בישראל, תמורת מניות. תקוות מנהלי החברה, ואפיק השקעת מאמציהם, היתה לשווק ל"וולה", על סוכנויותיה בעולם, את התוכנה שפיתחה החברה.

משמעות האמור לעיל היא, כי מדובר במיזם שהיה בחיתוליו, כאשר בעלי המניות הם שהשקיעו מכספם לתפעולה השוטף של החברה, ואף נאלצו לוותר על משיכת משכורות, כפי שסיפר הנתבע. בנסיבות אלה, הטענה כי החברה היתה אמורה לממן את הנסיעות לחו"ל, נותרה טענה בעלמא, שכן לא הוכח כי לחברה היו מקורות מימון משלה לנסיעות מנהליה. סביר יותר להניח, כי היזמים מימנו בעצמם את נסיעותיהם, מתוך ציפיה שההשקעה תישא פירות עת ייקשר הסכם ארוך טווח עם "וולה". הטענה, כאילו החברה "שלחה" את הנתבע כ"נציג" מטעמה, אינה אלא הצגה מסולפת של העובדות.

שוכנעתי כי הנתבע, כאחד מהמנהלים ובעלי המניות העיקריים, ידע היטב את מצבה הכספי של החברה. הנתבע כלל לא טען, כי לחברה היו משאבים כספיים שאיפשרו לה להזמין עבורו ועבור המנהלים האחרים, **מאמצעיה**, את כרטיסי הטיסה והמלון. נהפוך הוא, הנתבע טען כי החברה היתה **חייבת לו** כספים ואף משכורותיו לא שולמו. הנתבע אף לא הוכיח, כי החברה התחייבה **כלפיו** לשאת בהוצאות נסיעותיו, וכי היתה לו ציפיה סבירה לכך. העובדה, כי הנתבע נמנע מלזמן כעד מטעמו מי מהמנהלים האחרים, עומדת לחובתו.

לפיכך לא הראה הנתבע כי קיבל את השירות או טובת ההנאה, שסיפקה התובעת, "על פי זכות שבדין", כלשון סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט.

לעניין מטרת הנסיעות, אמנם לא הוצגו ע"י הנתבע מסמכים שניתן היה להציג, ביחס לתאריכי הכנס או הפגישות (הזמנה, לו"ז), ואולם אני מקבלת את עדויות מר בראון והנתבע בקשר לעצם קיומם. עם זאת, התרשמתי כי הנסיעה ללונדון היתה נסיעה משולבת של בילוי משפחתי (הנתבע עם אשתו, שותפים אחרים עם בנותיהם) יחד עם ביקור עסקי בכנס של "וולה" ותערוכה בנושא מספרות. ברם, אין בשאלת מטרת הנסיעות כדי להעלות או להוריד בענייננו: אילו אכן שוכנעתי כי בין הנתבע לחברה היו יחסי עובד-מעביד, וכי נסע בשליחות החברה לנסיעת עבודה, תוך הסתמכות על התחייבותה כלפיו לממן את עלות הנסיעה; או אף אילו הראה כי קיבל, כעובד, הטבה של נופש על חשבון המעביד - לא היה מקום לחייבו בתשלום עלות השירותים שקיבל מהתובעת. ברם, משהוכח כי הנתבע לא היה עובד אלא יזם ובעל מניות, ולא הוכחה כל התחייבות של החברה כלפיו לממן את הנסיעות, אין נפקא מינה אם נסע למטרת עסקים, בילוי או שילוב של השניים.

עסקינן בתביעה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט. המדובר בשירות אישי (כרטיסי טיסה ולינה במלון), אשר אין מחלוקת כי סופק ע"י התובעת ונצרך ע"י הנתבע. תמורת השירות לא שולמה לתובעת. בנסיבות אלה, עובר נטל הראיה אל שכס הנתבע, להראות כי קיבל את השירות "על פי זכות שבדין"; זאת, כדי להפריך את היסוד השלילי הכלול בסעיף 1 לחוק, "שלא על פי זכות שבדין". אין די בכך שהנתבע יצביע על ההתקשרות החוזית בין מזמינת השירות לבין התובעת; עליו להראות גם, כי ביחסים הפנימיים בינו לבין מזמינת השירות, היה הוא זכאי לכך שתמורת השירות תשולם עבורו ע"י המזמינה, וכי ציפיותו לכך שזו תשלם לתובעת עבור השירות שקיבל ממנה, היתה סבירה.

כך לדוגמא, יכול הנתבע להראות כי היתה **התחייבות** של המזמינה-המעבידה כלפיו, לממן את עלויות הנסיעה, בין לצרכי עבודה ובין למטרת נופש, וכי הסתמכותו על התחייבות זו היתה סבירה. העברת הנטל אל שכס הנתבע בנקודה זו מתחייבת גם עקב כך שהמידע על היחסים הפנימיים בינו ובין מזמינת השירות הינו כולו בשליטתו, ולא בשליטת ספקית השירות.

הנתבע כשל בהרמת נטל זה.

לפיכך, יש לחייב את הנתבע בהשבת שוויים של השירותים שקיבל מהתובעת, בעילה של עשיית עושר ולא במשפט. אשר על כן הנני מחייבת את הנתבע לשלם לתובעת סך של 14,835 ש"ח, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק, מיום הגשת התביעות ועד התשלום בפועל, הוצאות משפט (אגרות) וכן שכ"ט עו"ד בסך 3,000 ש"ח + מע"מ.

ניתן היום ג' בטבת, תשס"ג (8 בדצמבר 2002) בהעדר הצדדים.

המזכירות תשלח העתקים לצדדים.

ניצה מימון-שעשוע, שופטת